

I. De Taak

1. De arbeid

De arbeidersklasse van de wereld staat in deze tijden voor de noodzaak, zelf de produktie, de arbeid ter voorziening in alle levensbehoeften, in haar hand te nemen. Dere zware en moeilyke taak zal zij des te beter, met minder offers en tegenstrijdingen, volbrengen, naarmate zij de vraagstukken beter onder de oogen heeft gezien, wezen in samenstel van de maatschappij beheerscht.

De grondslag van onze tegenwoordige maatschappij is georganiseerde arbeid. Organisatie is opgelegd door de moderne techniek, de groote machines. Dere kunnen allien gebruikt worden in groot verband, in grootbedrijf. Zij kunnen niet door een man bediend worden; hun samenstel eischt samenwerking van groote personeelen in georganiseerd verband. De ontwikkeling der techniek van klein werktuig tot steeds volmaakter machines heeft de groei der bedrijven bewerkt. Hoewel produkt van de menschen zelf is de techniek een van buiten gegeven, bestaande macht, die niet weerstaan kan worden.

Elk bedrijf is een organisatie van krachten, doode en levende, van werktuigen zoowel als van menschen. Dere is wel opgelegd door de techniek, maar wordt toch in de grenzen bepaald door het doel waartoe de arbeid moet dienen. Het doel is primair, staat voorop; de techniek bepaalt dan den welke middelen dit doel is te bereiken.

Onder het kapitalisme is het doel winst voor het kapitaal te maken. Niet voorziening in de levensbehoeften der maatschappij. Dit is ook wel doel, maar toevallig, in zoverre allien daardoor het winstmaken mogelijk is. Want allien doordat levensbehoeften voor de maatschappij geproduceerd worden, kunnen, in het algemeen genomen, de producten verkocht worden; en dan allien komt er winst. Maar de byzondere vormen, zoals het maken van nuttelooze dure lere voor sommigen, en van slechte en leelijke rommel die aan de massa opgedrongen wordt, toonen aan, dat niet de werkelijke levensbehoeften, maar de verkoopbaarheid bepaalt wat er gefabriceerd wordt. Het direkte doel, dat de produktie beheerscht, is kapitaal, winst. Zoals reeds de oude liberale ekonom Piercon het uitdrukte: door het streven naar winst wordt ieder ondernemer beheerscht.

Dit doel, winst, zoo groot mogelyke winst voor het kapitaal, bepaalt ook de vormen van organisatie in het bedrijf. Daardoor is het eenzijdig gezag van de direkteur noodig. Hij is aangesteld door de aandeelhouders als hun ver tegenwoordiger, als de man die moet zorgen dat de winst er komt. Is hij daartoe niet in staat dan wordt hij ontslagen en vervangen. Hij zal natuurlyke verstand van het vak moeten hebben om als leider van de produktie te kunnen optreden. Maar meer nog dan verstand van de techniek van het vak zal hij verstand van de techniek van het winstmaken moeten hebben: hoe zijn konkurrensten te onderbieden, hoe nieuwe afzetmarkten te vinden, hoe zijn waar aan te prijzen. Dat waren steeds de voornaamste zorgen van de onafhankelyke kapitalistische ondernemer, die hun zyn gezag haren bezorgden. Als zyn arbeiders zich beklaagden over de zwaarte van hun ~~werk~~ werk, dan wees hij op zyn zware zorg en ingespannen arbeid,